

[Hvidberg.]

Forskning, der blot gaar ud paa at løse en eller anden foreliggende konkret Opgave inden for en Virksomheds Fabrikation.

Jeg kan takke Rektor for Danmarks tekniske Højskole, Polyteknisk Læreanstalt, Professor Anker Engelund for en Række værdifulde Oplysninger om Situationen paa dette Omraade ikke bare herhjemme, men ogsaa i Udlandet. Han fremhæver, at man i de andre Lande har sat en teknisk-videnskabelig Forskning i Gang af et Omfang saa stort, at det ikke alene er ønskeligt, men er en Livsbetingelse for os at være med, hvis vi ikke vil sakke bagud uden fjerneste Mulighed for at opretholde den Levofod, vi har tilkæmpet os i den forudgaaende Periode.

Det er nødvendigt at fremhæve det, der allerede er ydet, siger Professor Engelund og tænker her særlig paa Udvidelsen af Polyteknisk Læreanstalt. Der er dær skabt de ydre Rammer for en teknisk-videnskabelig Forskning af betydelig større Omfang end tidligere, men det gælder nu om at komme videre, inden det er for sent. Det, der i Øjeblikket kræves, er, at Samfundet erkender, at den teknisk-videnskabelige Forskning skal støttes og opmuntres gennem aarlige Tilskud fra Staten og paa en saadan Maade, at den kan regne med Statens velvillige Medvirken ved Løsningen af de mange Opgaver, der frembyder sig.

Hvis man over for de enorme Beløb, der er sat ind paa teknisk-videnskabelig Forskning i de store Industrilande, navnlig Amerika og Ruslands forenede Sovjet-Republikker, hvor en uhyre Industri er bygget op paa industriel Forskning, lader sig gribe af en Følelse af Haabløshed, af dette: Kan det i det hele taget nytte at sætte ind her? saa maa det over for en saadan Følelse fremhæves, at alle Forskningsresultater yderst ude er et Resultat af en enkelt Mands Tanker og Evne til at drage de rette Slutninger af de foreliggende lagttagelser. Der er ikke den fjerneste Grund til at tro, at Forskningsbegavelse forekommer sjældnere i smaa Lande end i store. Det er langt snarere saadan, at de procentvis forekommer hyppigere.

Kravet om en Udvidelse af den teknisk-videnskabelige Forskning staar nu paa Dagsordenen i de fleste Lande. Man er overalt klar over, at en saadan Udvidelse er nødvendig, hvis man vil gøre sig Haab om at opretholde sin materielle og aandelige Standard, og det bør man heller ikke glemme herhjemme.

Efter at jeg nu saaledes med Støtte i

kyndige Folks Udsagn har peget paa, hvor vigtig Udbygningen af landbrugsvidenskabelig og teknisk-videnskabelig Forskning er for Danmark, vil det være paa sin Plads til Slut at betone, at den rene naturvidenskabelige Forskning er den Basis, hvorpaa begge disse Grene hviler, og spørge, hvordan det da staar til med denne. Jeg har for saa vidt allerede været inde paa det flere Gange i det foregaaende, naar jeg stadig har vist tilbage til det, jeg kaldte „Fundamentalvidenskaben“.

Jeg skal nøjes med her til Belysning af, hvor vi er henne, at sige et Par Ord om de store svenske Planer paa dette Omraade; de indeholder i Virkeligheden en alvorlig Belæring for os Danske.

En af den svenske Ekklesiastikminister den 12. August 1944 nedsat Kommission har lige afgivet første Del af en Betænkning omfattende Forslag til Udbygning af de rent naturvidenskabelige Institutter. Jeg skal her paa Grundlag af Meddelelser, som er givet mig af Fysikeren Professor H. M. Hansen, fremdrage nogle Punkter.

Betænkningen, som lige er kommet i Sverige, angaar ikke Lønninger, men disse synes at være behandlet i en højere Kommission. I Kommissionen sidder ogsaa Repræsentanter for de fire politiske Partier. Disse er enige i Forslagene, og der regnes almindeligt med at være Sikkerhed for, at de gennemføres. Først skal det bemærkes, at der allerede for nogen Tid siden er bevilget 1 Mill. Kr. aarlig til medicinsk Forskning, deraf ½ Mill. Kr. til Raadighed for et Forskningsraad og ½ Mill. Kr. til de enkelte Institutter.

Betænkningen angaaende naturvidenskabelig Forskning paapeger Mangel paa Forskningspersonale og tillige, at Antallet af Lærere langt fra er vokset i Forhold til Antallet af Studenter. Der foreslaas derfor oprettet en Række nye ordinære naturvidenskabelige Professorater og en Mængde „biträdende“ Lærere. Antallet af Docentstipendier foreslaas forøget til 23 i Uppsala, 22 i Lund og 18 i Stockholm. Endvidere foreslaas 12 Forskningsstipendier, 4 ved hvert Universitet, endelig 6 Laboratorstillinger, ikke knyttet til bestemte Institutter, ikke engang til bestemte Universiteter, saa de kan besættes med Forskere, man særlig ønsker at bevare. De aarlige Bevillinger til de naturvidenskabelige Institutter foreslaas forhøjet med meget nær 500 000 Kr., og der regnes med et meget omfattende Nybygningsprogram paa ca. 10 Mill. Kr. Endelig foreslaas bevilget betydelige Beløb til Forskning, saaledes at disse kan tillægges